

Afsluttende rapport

Undersøgelse af Børns Voksenvenners
Storebror/storesøster-indsats

Februar 2024

INDHOLD

1	Undersøgelsens formål og forløb.....	3
1.1	Balancering af metode og etik	3
1.2	Organisk dataindsamling.....	4
1.3	Midtvejsanalyse	4
1.4	Kapacitetsopbygning.....	4
2	Hovedkonklusioner.....	5
3	Viden om venskaberne	7
3.1	Grundlaget for denne del af undersøgelsen	7
3.2	Det særlige ved storebror/storesøster-indsatsen.....	7
3.3	Betydningen af venskabet for barnet	8
3.4	Sårbare og positive punkter i venskaberne	10
3.5	Brudte relationer.....	11
3.6	Udbytte af fællesaktiviteterne	13
4	Viden om de frivillige og støtten fra Børns Voksenvenner	15
4.1	De frivilliges motivation og udbytte.....	15
4.2	Behov for støtte i venskabet	15
5	Kapacitetsopbyggende aktiviteter	17
5.1	Brug af SMS som kommunikationsform	17
5.2	Overblik over data i Børns Voksenvenner.....	17
5.3	Temperatur- og effektmåling i venskaberne	18
5.4	Inspirationsmateriale til netværksmøder	19

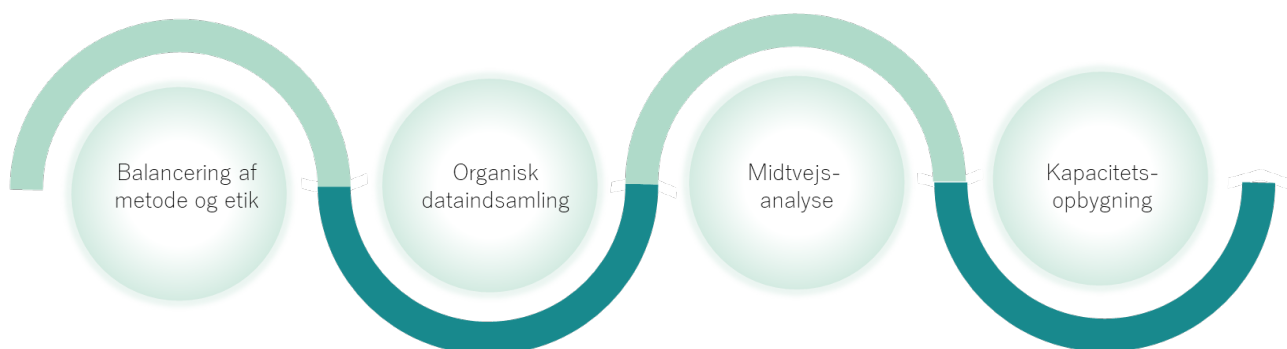
1 UNDERSØGELSENS FORMÅL OG FORLØB

Pluss Leadership (Pluss) har i 2023 samarbejdet med Børns Voksenvenner om at gennemføre en undersøgelse af storebror/storesøster-indsatsen. Dette arbejde har været finansieret af Liljeborgfonden, som også gennem en årrække har støttet storebror/storesøster-indsatsen hos Børns Voksenvenner.

Formålet med undersøgelsen har været at styrke vidensbaseringen af storebror/storesøster-indsatsen ved at skabe indsigt i den betydning, venskaber har for børnene, og hvordan aktiviteter hos Børns Voksenvenner understøtter venskaberne. Vi har haft et særligt fokus på storebror/storesøster-indsatsen, men aktiviteterne har også haft en bredere karakter og spillet ind i organisationens øvrige indsatser og vidensbaseringen heraf.

I gennem 2023 har undersøgelsen udviklet sig fra et klassisk vidensopsamlende design til et læringsorienteret design med fokus på kapacitetsopbyggende aktiviteter og den fremadrettede vidensbasering af Børns Voksenvenners arbejde. Dette for at håndtere de etiske og metodiske opmærksomheder, der opstod undervejs, og for at imødekomme organisationens ønsker og behov.

I figuren herunder skitserer vi undersøgelsens samlede forløb. I den efterfølgende tekst beskriver vi de overvejelser, der ligger bag.

1.1 Balancering af metode og etik

I det oprindelige opdrag for undersøgelsen lagde vi op til et design, hvor vi ville følge seks venskaber tæt via en række observationer og interviews. Dette for at få en dybdegående og nuanceret forståelse af børnenes udbytte, og hvad der er på spil i venskaberne. Der var fra starten opmærksomhed på etiske betænkeligheder ved denne tilgang, og det var derfor aftalt, at dataindsamling til enhver tid kunne justeres eller afbrydes, hvis den påvirkede venskabet negativt.

Det viste sig at være svært at finde vennepar, hvor både den frivillige, barnet og barnets forældre var interesseret i at deltage i de tætte observationer. Bekymringerne gik på, hvordan det ville påvirke barnet og dets forhold til den frivillige, at endnu en voksen trådte ind i den nære relation og ville fjerne sig igen efter relativt kort tid. På baggrund af disse bekymringer blev det klart, at det metodiske design måtte ændres, hvorfor drøftelser mellem Børns Voksenvenner, Pluss og Liljeborgfonden fyldte en del i projektets første fase.

1.2 Organisk dataindsamling

Vi fastlagde et mere dynamisk metodisk design, hvor tilgangen til indsamling af data blev tilpasset til de enkelte vennerpar. Dataindsamlingen blev mindre indgribende end oprindeligt planlagt og fik en mere organisk karakter, hvor den blev tilpasset de enkelte venskaber. For alle seks vennerpar startede vi med et indledende interview med den frivillige om venskabet. Herefter blev det i samarbejde med den frivillige og forælderen aftalt, hvordan barnet kunne inddrages i undersøgelsen, og hvad det næste passende skridt kunne være. Som følge heraf består dataindsamlingen af både deltagende observationer, interviews med barn og frivillig, billedøvelser og forældreinterviews. Alt sammen i forskellig rækkefølge og omfang, men med de fælles undersøgelsesspørgsmål for øje. Derudover har vi som en del af dataindsamlingen også deltaget i netværksmøder og en enkelt fællesaktivitet for vennerparrene.

Undervejs i dataindsamlingen justerede vi vores hypotese om, at et dybdegående indblik i venskaberne opstår gennem hyppige interaktioner over tid. Vi erfarede nemlig, at vi var en væsentlig forstyrrelse for venskabet, når vi var med som deltagende observatører. Derudover oplevede vi, at vi kunne få et godt indblik i venskabet, men når vi nåede til et vist punkt, kunne vi ikke komme så meget dybere i vores forståelse, og den frivillige og barnet oplevede også, at de havde sat de ord på venskabet, de kunne. Det skyldes måske, at de opfatter det som et naturligt forhold, som de egentlig ikke tænker så meget over – de er der bare. Det samme ville måske gælde for mange af os andre, hvis vi blev bedt om at sætte ord på, hvilken forskel vores venner har gjort for os. Når vi nåede dette punkt, afsluttede vi derfor dataindsamlingen.

1.3 Midtvejsanalyse

Analysen af de indsamlede data blev præsenteret for Børns Voksenvenner og Liljeborgfonden i september 2023. Her drøftede vi bl.a., hvor langt vi var kommet i besvarelsen af undersøgelsesspørgsmålene, og på hvilke måder analysen vakte genklang eller bragte nye indsigter frem. Det blev vurderet, at de vigtigste spørgsmål var blevet besvaret, og det blev aftalt, at der i det fremadrettede arbejde skulle være fokus på at indsamle yderligere viden om brudte relationer og på kapacitetsopbyggende aktiviteter, som kan understøtte vidensbaseringen af Børns Voksenvenners arbejde. Midtvejsanalysen er vedlagt som bilag 1, mens den samlede analyse af de indsamlede data præsenteres i kapitel 2 og 3.

1.4 Kapacitetsopbygning

I de kapacitetsopbyggende aktiviteter har vi haft fokus på sammen at skabe overblik over de styrker og muligheder, der er i Børns Voksenvenners nuværende praksis for indsamling og brug af viden, og vi har taget de første skridt i at videreudvikle denne praksis. Vi har gennemført analyse af eksisterende data, afholdt workshop om brug af SMS som kommunikationskanal, samt udviklet spørgsmål og drøftet setup for at lave løbende temperatur- og effektmålinger i venskaberne. Derudover har vi udviklet materiale, som kan inspirere og styrke dialogen på netværksmøderne. Disse aktiviteter beskrives nærmere i kapitel 4.

2 HOVEDKONKLUSIONER

Venskaberne har en stor betydning

Børnene nyder at være sammen med de frivillige, og at venskabet er blevet en naturlig del af deres liv, hvor de oplever at kunne være sig selv. Børnene fortæller, at de hygger sig, prøver nye ting af og får nogle gode oplevelser. Oplevelserne kan fx være fælles ture med andre venskaber eller ved at dele interesser. For nogle børn bliver venskabet en arena til at øve det sociale, og hvilket kan gøre det lettere at skabe nye relationer i andre sammenhænge. De frivillige fremhæver venskabet som et frirum og en hyggestund, hvor børnene har fuld opmærksomhed fra en voksen, og de kan vende ting, som de måske ikke taler med deres forældre om. Forældre oplever, at de frivillige møder deres børn i øjenhøjde og giver dem ro og tryghed, så de får mod til at prøve nye ting af.

Storebror/storesøster-indsatsen er noget særligt

De frivillige er yngre, og relationen med børnene kan derfor få en lidt anden karakter, hvor de frivillige bliver mere en ekstra søskende end en ekstra voksen. Samarbejdet mellem de frivillige og forældrene kan ligeledes få en lidt anden karakter, fordi de frivillige typisk ikke selv er forældre, og de ikke før har prøvet at samarbejde med forældre. De kan derfor blive usikre på, hvordan de skal kommunikere med forældrene og forholde sig til deres forventninger, og de kan have brug for en anden form for sparring og opfølgning, end de frivillige i Børns Voksenvenners øvrige indsatser.

Det sårbare kan ventileres

Den første tid i venskabet kan være sårbar, da man skal tune sig ind på hinanden og finde af, hvordan og hvad man skal være sammen om. Det kan også blive svært, hvis de frivillige får travlt eller oplever manglende engagement fra børnene, så det fx bliver svært at lave aftaler om at mødes. Derudover er samarbejde med forældre noget, som flere af de frivillige bakser med. Disse temaer bliver jævnligt taget op på netværksmøder for de frivillige eller i opfølgende samtaler med Børns Voksenvenner.

Brudte relationer er svære at få indblik i

I de venskaber, vi har undersøgt, har bruddet haft begrænset betydning for børnene, da de enten var klar til at afslutte venskabet, eller det lykkedes at skabe en hurtig overgang til et nyt venskab. Det er ikke muligt at sige noget om, hvor udbredt eller dækkende det er. Men det peger i retning af, at det fremadrettet vil være godt at blive bedre til at identificere og undersøge de brudte relationer nærmere. Det er derfor søgt indarbejdet i de temperatur- og effektmålinger, som er under udvikling.

Børns Voksenvenner giver god støtte

Både frivillige og forældre fremhæver matchingprocessen som god og grundig, hvilket reducerer behovet for opfølgning og sparring, når venskabet er etableret. De frivillige oplever, at de altid kan række ud til Børns Voksenvenner, og de værdsætter de opfølgende opkald, og den sparring de får. Generelt oplever de frivillige netværksmøderne for de frivillige som givtige og en god mulighed for sparring. Fremadrettet vil det derfor være godt, hvis der arbejdes på at få endnu flere til at benytte muligheden.

ET KIG IND I CLARA OG AGNES' VENSKAB

Agnes meldte sig som storesøster, fordi hun godt kunne tænke sig at være noget for nogen – og så har hun altid ønsket sig en lillesøster, som hun kunne hygge sig og lave sjov med.

Clara søgte gennem Børns Voksenvenner en ven, for hun havde ikke så mange. Hun kunne også tænke sig et trygt rum uden for sit hjem, hvor hun både kunne hygge sig, grine og ventilere de udfordringer, hun har boksset med.

Når Clara og Agnes er sammen, laver de ofte smykker eller noget andet kreativt. Så kan de sidde i lang tid uden at sige noget, fordybet i de smykker, tegninger eller ler-kreationer, de sidder med.

Andre gange sætter de hår, tager ud og shopper eller laver mad sammen.

Når man spørger Clara, hvad de bedste øjeblikke i venskabet har været, fremhæver hun grinende de gange, hvor Agnes begejstret har komplimeret noget nyt ved Claras udseende, fx da hun fik sin tandbøjle af. Det har også være været sjovt, når Agnes er blevet helt mundlam over, hvor hurtig Clara er til det kreative.

I starten af venskabet sås Clara og Agnes hyppigere, end de gør i dag. Det skyldes bl.a., at Clara i samme periode har fået flere venner, en kæreste og er begyndt på en uddannelse, hun er glad for.

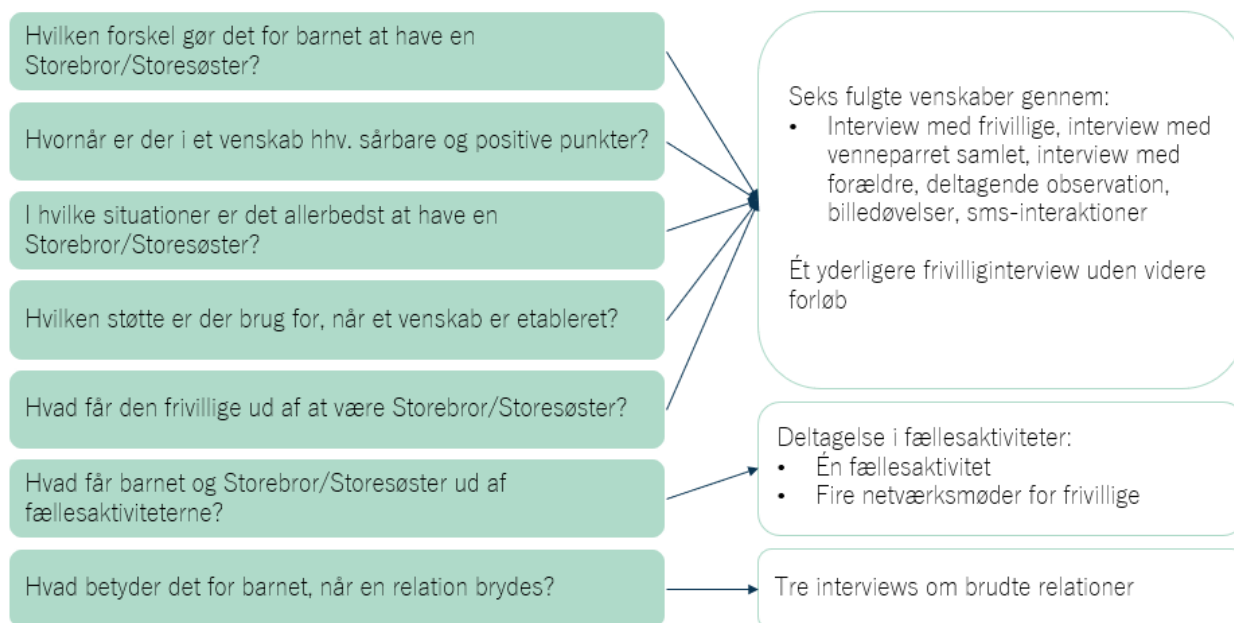

Agnes og Clara er opdigtede navne, men venskabet er virkeligt.

3 VIDEN OM VENSKABERNE

3.1 Grundlaget for denne del af undersøgelsen

Kernen i undersøgelsen har været syv undersøgelsesspørgsmål, som blev formuleret indledningsvis i samarbejde mellem Børns Voksenvenner og Pluss. Spørgsmålene er belyst via forskellige metoder, hvilket er opsummeret i figuren herunder.

På trods af et yderligere fokus på brudte relationer, har det ikke været muligt for Børns Voksenvenner at videregive kontaktoplysninger til flere afsluttede venskaber inden for storebror/storesøster-indsatsen, hvorfor der kun er foretaget tre interviews herom.

I det følgende vil vi præsentere vores analytiske fund og herigennem belyse de syv spørgsmål.

3.2 Det særlige ved storebror/storesøster-indsatsen

Vi har fået det indtryk, at **samarbejdet mellem den frivillige og barnets forældre kan få en lidt anden karakter** i storebror/storesøster-indsatsen end i de øvrige indsatser hos Børns Voksenvenner. De frivillige i disse indsatser er typisk jævnaldrende eller ældre end børnenes forældre, mens de frivillige i storebror/storesøster-indsatsen typisk er yngre og oftest endnu ikke selv er blevet forældre.

Det betyder noget for relationen. De frivillige giver udtryk for, at de føler sig uerfarne og usikre på, om de gør det godt nok. De har ofte ikke før prøvet at kommunikere med forældre om deres børn, og de er i tvivl om, hvornår de kan tillade sig at sige fra. En frivillig fortæller fx, at det kan være svært at sige nej, når forældrene har forslag til, hvad den frivillige skal lave sammen med barnet. **Forældrenes formulerede eller forestillede forventninger kan fylde meget** hos de frivillige, og kommunikationen kan være svær, hvis den opleves som enten for hyppig eller for sjælden.

Alderen ser også ud til at have en betydning for de frivilliges relationer med børnene. Fordi aldersforskellen er mindre, får de frivillige karakter af at være **mere en ekstra søskende end en ekstra voksen** – som navnet på indsatsen også tilskrives. Det betyder dog, at disse venskaber kan stå med nogle lidt andre udfordringer end de øvrige venskaber. Det kan fx være, at den frivillige havde regnet med en stærkere veninderelation, eller at unge frivillige flytter oftere end ældre frivillige.

Det peger i retning af, at de unge frivillige kan have brug for **en anden form for opfølgning og sparring** end de øvrige frivillige. Der kan fx være brug for en særlig opmærksomhed på de unge frivillige ved netværksmøderne, hvis de holdes fælles for de tre indsats hos Børns Voksenvenner. Her kan de unge frivillige nemlig stå med en helt anden type erfaringer og udfordringer, og det kan måske være svært at dele bekymringer, hvis man oplever, at man er den eneste, der har dem, og de andre frivillige er væsentligt ældre og har styr på deres venskaber.

3.3 Betydningen af venskabet for barnet

Børnenes perspektiv

Det har været svært for børnene at sætte ord på, hvilken forskel venskabet gør for dem. Men de fortæller, at det er **dejligt at være sammen med de frivillige**. Vi ser det som en tegn på, at venskabet bliver en naturlig del af barnets liv, som ikke på den måde har et konkret formål ud over, at venneparret skal hygge sig sammen. Eller måske skyldes det, at børnene ikke har et sprog for, hvad et venskab gør for dem. En ven er bare noget, der er "godt at have".

De interviewede børn fortæller dog om **tre konkrete forskelle**, som venskabet har gjort:

- Sammen med den frivillige prøver de nye ting af og får fede oplevelser sammen. Oplevelserne er rare at have sammen i venskabet, men er også noget, som barnet kan dele med vennerne i skolen. Hvis man er vant til ikke at have så mange særlige oplevelser at fortælle om, kan det betyde meget for barnet, at vennerne bliver lidt misundelige.
- For børn, som synes, at det sociale kan være svært, kan det at blive tæt med den frivillige være en oplevelse, der giver blod på tanden. Ved at have fået en ny relation i trygge rammer er det blevet nemmere at komme ud og lære nye personer at kende.
- At være blevet tryggere i det sociale betyder også, at børnene kan opleve det som nemmere at få nye venner i skolen, hvilket styrker deres trivsel.

De frivilliges perspektiv

De frivillige har også **svært ved at sætte ord på den forskel, venskabet gør**, og de er generelt tilbageholdende med at tilskrive forskellen til deres indsats. De peger dog på **tre måder**, hvor de oplever, at de gør en forskel.

Giver børnene mulighed for at have alenetid og fuld opmærksomhed fra en voksen.

Skaber mulighed for, at børnene kan tale om nogle andre ting, end de kan med deres forældre og venner.

Tilbyder et frirum og en hyggestund, hvor man bare kan have det rart sammen, og barnet kan være sig selv.

De oplever, at venskabet især kan gøre en forskel, hvis der er mange søskende i hjemmet og dermed mange om at dele opmærksomheden, eller hvis barnet føler sig meget alene og ikke har så mange venner.

De frivillige giver udtryk for, at det kan være svært at pege mere specifikt på, hvornår og hvordan de gør en forskel. De fortæller, at de i starten havde en forventning om at skulle have nogle dybe samtaler med barnet. I nogle af venskaberne er de nået til et punkt, hvor barnet deler personlige ting med den frivillige. I andre har de fundet ud af, at det faktisk mere handler om at **skabe et rum, hvor barnet kan hygge sig** og ikke tænke på det, der måske er svært i hverdagen.

En af de frivillige har haft flere venskaber. Han oplevede på et tidspunkt, at et barn fra et afsluttet venskab fortalte ham, at venskabet havde gjort en stor forskel for ham, og at det havde været lige det, han havde brug for på det tidspunkt. Da den frivillige var en del af det venskab, havde han dog selv svært ved at få øje på, hvad han havde hjulpet med.

Den frivilliges fortælling kan pege i retning af to ting:

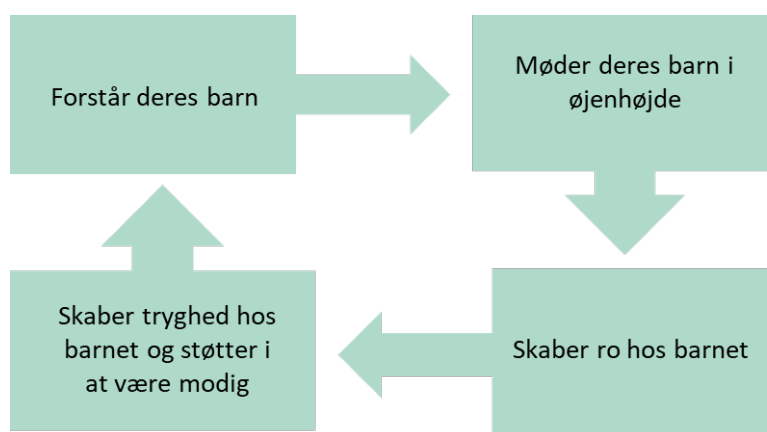
- Det er ikke nødvendigvis de konkrete handlinger eller situationer, der gør forskellen, men mere relationen i sig selv. Det kan derfor være svært at mærke, at man gør en forskel for barnet. Nogle frivillige kan se en udvikling i barnet i den tid, de har været i venskabet, men selv der er de fleste tilbageholdende med at pege på, at forskellen kan tilskrives dem.
- Den forskel, som venskabet gør, står måske først tydeligt frem efter et stykke tid, og den kan være svært at få øje på, når man står midt i venskabet.

Det fremstår ikke problematisk for børnene, at de ikke kan få øje på en konkret forskel, men det kan bidrage positivt til de frivilliges motivation at tydeliggøre den, da de bl.a. drives af at gøre en forskel. Vi vurderer derfor, at der kan være et potentiale i at hjælpe de frivillige med at tage et "udefra og ind perspektiv" på venskabet, hvor de betragter venskabet som en udviklingsrejse. En metode hertil er derfor efter aftale med Børns Voksenvenner indarbejdet i inspirationsmaterialet til netværksmøderne (se afsnit 5.4).

Forældrenes perspektiv

For forældrene er det lettere at få øje på den forskel, venskabet gør for barnet – også selvom børnene har haft forskellige behov ved opstarten af venskabet.

Forældrene oplever, at de frivillige:

ET KIG IND I SIMON OG VICTORS VENSKAB

Simon ville være storebror for at være med til at gøre en forskel for et barn.

Victor så sjældent sin far og kunne godt bruge en ekstra voksen i sit liv. Det har Victor fået i Simon, som kan tale med ham om lidt andre ting, end han kan tale med sine forældre om.

Når de ses, henter Simon typisk Victor efter skole. De handler ind til aftensmad, laver mad sammen og spiser med Simons kæreste, hvis hun er hjemme. Hvis kæresten ikke er hjemme, spiser de gerne foran fjernsynet, hvor de ser anime sammen. Det er en fælles interesse, som de altid kan snakke en masse om.

De har dog også lavet andre ting sammen, som at gå tur med Simons hund og været i klatrepark.

Victors mor beskriver, at han gennem venskabet er blevet gladere, har fået en større ro og er ved at få flere venner. Selvom det er svært at sætte ord på hvorfor, så er Victor rigtig glad for venskabet og håber det fortsætter.

Simon kan godt føle, at Victor ikke har så meget brug for ham mere, da hans far er blevet mere aktiv i Victors liv. Han synes, det er hyggeligt, når de ses, men forældrekontakten kan til tider være svær. Han oplever, at Victors mor presser på med ting, han og Victor kan lave, hvor han synes, det er svært at sige nej, når der er noget, han ikke har lyst til.

Simon og Victor er opdigtede navne, men venskabet er virkeligt.

3.4 Sårbare og positive punkter i venskaberne

Vores data gør det svært at udlede konkrete situationer eller tidspunkter, som barnet oplever som særligt positive, hvilket skyldes, at det kan være svært for barnet at sætte ord på det. Generelt fortæller børnene, at det er **hyggeligt at være sammen med de frivillige, især når de dyrker en fælles interesse eller prøver nye ting af sammen**. De frivillige fremhæver også mere generelle situationer, hvor de kan mærke, at barnet har haft en god oplevelse, fx hyggestunder eller besøg på kulturinstitutioner. Generelt går ordet 'hygge' igen i vores data, og ordet bruges hyppigt af både børn og frivillige.

Børnene har ikke fortalt om sårbare tidspunkter eller situationer i venskaberne, men det har fyldt en del i interviewene med de frivillige. Flere frivillige beskriver, at **den første tid i venskabet kan være sårbar**, fordi de lige skal lære hinanden at kende og finde ud af, hvilke aktiviteter det er rart at mødes om. De frivillige kan nemt få den oplevelse, at de bestemmer for meget. De bruger derfor en del krudt på at finde ud af, hvad

børnene har lyst til at lave, og hvor ofte de skal ses. Med tiden finder venneparret dog et passende leje for hyppigheden af møder og fælles interesser, de kan samles om.

Det kan også være sårbart, hvis der er **kulturelle forskelle og/eller sprogbarrierer** mellem den frivillige, barnet og dets familie. Det kan have betydning for, hvilken mad man spiser, hvor punktlig man er til aftaler, og hvordan kommunikationen foregår.

Sårbare tidspunkter kan også opstå uafhængigt af relationen, hvis den frivillige får meget travlt i perioder og dermed har **mindre overskud til at ses**. De frivillige forsøger i sådanne perioder at mødes med samme frekvens som normalt for ikke at skuffe barnet og familien, men det kan være hårdt for den frivillige at være i. De møder dog generelt forståelse, hvis der er perioder, hvor de kan ses mindre.

Endeligt kan det føles sårbart, hvis **den frivillige oplever, at barnet ikke har særlig meget behov** for at ses. Så kan de blive usikre på, om der er det nødvendige engagement, eller om det måske mere er forældrens behov end barnets behov.

3.5 Brudte relationer

Vi har gennem undersøgelsen fået indblik i **tre eksempler på brudte venskaber, som alle bunder i forskellige årsager**. I to af eksemplerne ser bruddet ud til at have en begrænset betydning for barnet, da barnet enten er klar til at afslutte venskabet, eller også er det lykkedes at skabe en hurtig overgang til et nyt venskab. I det tredje eksempel har vi ikke viden om, hvilken betydning det har haft for barnet, at venskabet er blevet afsluttet.

Det er ikke muligt at sige noget om, hvor dækkende eller udbredte de tre eksempler er, men de giver en indikation af, hvad der kan være på færde. Det er også værd at nævne, at det ikke har været helt nemt at etablere kontakt til informanter, der kunne fortælle om betydningen af brudte venskaber. Det skyldes, at Børns Voksenvenner ikke altid får viden om, når et venskab bliver opløst efter det første år.

Udfordringerne med at finde informanter blandt de brudte venskaber skyldes hensyn til til GDPR-lovgivningen, der foreskriver, at Børns Voksenvenner sletter venskaber, når de afslutter. Deres kendskab til de brudte venskaber har derfor måttet bero på hukommelsen blandt de frivillige, der i sin tid har haft ansvaret for etableringen og understøttelsen af venskaberne. Det har derfor været svært at identificere mulige informanter, selvom Børns Voksenvenner har gjort en væsentlig indsats herfor. Derudover har det **ikke været nemt at finde forældre, og dermed børn, der har lyst til at fortælle om noget, de oplever som afsluttet**.

Eksempel 1

I dette eksempel oplevede den frivillige, at barnet udviklede sig i løbet af venskabet og fik mindre behov for at mødes. Barnet fik flere venner og blev mere selvsikker, og der var derfor ikke samme tid til eller ønske om at ses. I denne relation skete bruddet efter en længere periode med færre og sjældne møder. Børns Voksenvenner havde fulgt med i problemstillingen, som den frivillige havde taget op på netværksmøder. Det fik Børns Voksenvenner til at kontakte barnets forælder, og der var enighed om, at behovet var ændret, og at venskabet skulle afsluttes. Vi har ikke direkte informationer fra barnet om, hvordan dette brud blev oplevet. Men den frivilliges SMS-korrespondance med barnet indikerer, at barnet var klar til at afslutte venskabet, og at de fik rundet det af på en fin måde.

Eksempel 2

Her blev et barn matchet på ny, efter at den frivillige, som barnet oprindeligt var i venskab med, måtte flytte. Nyheden om den forestående flytning og afslutning på venskabet gjorde barnet ked af det, men få uger senere blev barnet matchet med en ny frivillig. Ifølge forælderen var hun meget aktiv i at kommunikere til Børns

Voksenvenner, at der var brug for et nyt venskab, og det havde stor betydning for barnet, at der hurtigt kom et nyt match. Barnet selv oplevede at få meget støtte fra både den frivillige, der skulle flytte, og sin forælder. I dette eksempel tegnes altså det billede, at det har stor betydning for barnet, når et venskab afsluttes, men også at det kan lykkes at skabe en god afslutning og overgang til et nyt venskab.

Eksempel 3

I det sidste eksempel besluttede den frivillige at afslutte venskabet, fordi den frivillige oplevede, at venskabet var forældrens og ikke barnets behov. Den frivillige oplevede, at barnet ikke var klar til selv at tage ansvaret for at indgå i et venskab. Det kom bl.a. til udtryk ved, at den frivillige oplevede at skulle vente meget længe på svar på SMS'er om næste aftale, ligesom der var mange aflysninger af aftaler i sidste øjeblik. Det skabte stor frustration hos den frivillige, som ønskede, at der havde været mere støtte fra forælderen. Til gengæld oplevede den frivillige meget støtte fra Børns Voksenvenner og de øvrige frivillige på netværksmøderne. Vi har ikke indblik i, hvordan forældrene eller barnet oplevede bruddet i relationen.

Samlet set er det svært med afsæt i de indsamlede data at konkludere noget om betydningen af de brudte relationer for børnene. Arbejdet med at finde informanter har dog tydeliggjort en udfordring, som Børns Voksenvenner allerede kendte til, nemlig at **det kan være svært for dem at følge med i, om venskaber afsluttes, og hvad årsagerne hertil er.**

Det fremstår ikke hensigtsmæssigt at etablere et omfattende system for opfølgning i en organisation, der i høj grad er baseret på frivillige kræfter og et ideal om, at venskaberne skal ende med at blive naturlige og selvkørende. Men gennem etableringen af et kommende setup for temperatur- og effektmålinger kan det blive muligt at identificere flere venskaber, som er afsluttede, eller hvor der er brug for støtte fra Børns Voksenvenner (se afsnit 5.3). Det kan danne grobund at uddrage læring om kendetegn ved en god afslutning set fra barnets, den frivillige og forældrens perspektiv.

ET KIG IND I EMIL OG AKSELS VENSKAB

Emil meldte sig som storebror, fordi han ønskede at lave frivilligt arbejde og gerne ville have en tæt relation til et barn.

Aksel søgte Børns Voksenvenner, fordi han ikke ser sin far, og hans mor mente, at han manglede en mandlig rollemodel i årene inden teenagetiden.

Emil og Aksel sås ofte i weekenderne, da de bor med større afstand til hinanden. De har lavet en del ting sammen som fx spillet fodbold og badminton, været i biografen og hygget hjemme.

På trods af at Emil og Aksel hyggede sig, når de sås, var der flere ting, der gjorde, at der ofte gik længe imellem. Særligt afstanden gjorde det besværligt, men efter det første år begyndte Emil også at føle, at det mere var morens behov at ses, end det var Aksels. Han trivedes rigtig godt og havde travlt med at se vennerne.

Emil har fået rigtig meget ud af netværksmøderne og har delt udfordringer her. Børns Voksenvenner tog snakken med Aksels mor om det ændrede behov, og der var enighed om at slutte venskabet.

Emil og Aksel sms'ede tak og farvel, men har ikke set hinanden siden. Emil føler, at det var den rigtige beslutning, at venskabet sluttede, da Aksel havde fået det, han havde brug for ud af venskabet.

Emil og Aksel er opdigtede navne, men venskabet er virkeligt.

3.6 Udbytte af fællesaktiviteterne

Børns Voksenvenner holder flere gange årligt fællesaktiviteter, hvor venneparrene kan mødes på tværs. I nogle tilfælde bliver de holdt udelukkede for storebror/storesøster-indsatsen, og i andre tilfælde sammen med Voksenven-indsatsen. Det afhænger af de praktiske rammer og ressourcer.

Vi har gennemført observationer af en fællesaktivitet og også spurgt børn og frivillige til deres deltagelse og udbytte. Ud af de seks vennepar, som vi har haft kontakt med, har fem deltaget i fællesaktiviteter. For et af venneparrene har deltagelse i fællesaktiviteten været **blandt de bedste oplevelser**, de har haft sammen i deres venskab.

Fællesaktiviteterne kan give vennepar mulighed for at:

Deltage i nogle anderledes og særlige oplevelser.

Hygge sig sammen, men også få mulighed for at møde andre vennepar.

Se hvordan andre vennepar interagerer, når de er sammen, hvilket kan være rart for både børn og frivillige.

I nogle vennepar er det den frivillige, der fortæller barnet om invitationen til en fællesaktivitet, mens det hos andre er forælderen, der opfordrer den frivillige til at deltage med barnet. I sidstnævnte tilfælde kan det for den frivillige opleves som et pres for at deltage.

Vi observerede, at det er **forskelligt, hvor meget interaktion der er på tværs af vennepar**, og at det synes at have en betydning, at venneparrene kender hinanden i forvejen. Det synes altså at være **en fordel kontinuert at mødes med de samme vennepar** og måske også at have et fokus på, hvordan nye vennepar kan hjælpes til at skabe relationer til andre vennepar.

Set fra Børns Voksenvenners perspektiv kan det være **praktisk og tidsbesparende at invitere alle vennepar på tværs af deres indsats**, så der fx arrangeres en samlet tur til Leos Legeland. Vi har også indtryk af, at der er stærke traditioner og positive oplevelser forbundet med nogle af de store fælles ture som fx turen til Faarup Sommerland.

Vi kan dog også høre, at det kan være en udfordring at finde aktiviteter, der rammer på tværs af børnenes aldersgrupper, og at det for nogle vennepar kan være svært at deltage på de foreslåede tidspunkter. For nogle af børnene er det sociale angstfuldt. Det stiller ekstra krav til indholdet i aktiviteten, og de skal derfor være interesserede i aktiviteten for at have lyst til at deltage. Når de har været med til aktiviteterne, oplever de dog at have haft en god oplevelse på dagen.

Det kunne tale for, at Børns Voksenvenner holder fast i at afholde fællesaktiviteter, men at de som supplement hertil **eksperimenterer med at sammensætte mindre grupper af vennepar**, hvor børnene har samme alder og deler interesser. Til gengæld kunne fællesaktiviteterne måske blive mere selvorganiserede, så tre vennepar fx organiserede at tage ud og lave noget kreativt sammen. Herved kunne der også opstå en større grad af spejling og kontinuitet hos de vennepar, der møder hinanden.

4 VIDEN OM DE FRIVILLIGE OG STØTTEN FRA BØRNS VOKSENVENNER

4.1 De frivilliges motivation og udbytte

I interviewene med de frivillige træder **fire motivationsformer** frem, hvoraf flere kan være i spil hos den samme frivillige:

- Er glad for at være sammen med børn og har måske tidligere erfaring som lærervikar eller pædagog-medhjælper.
- Ønsker en 1:1-relation til et barn og oplever det som tiltalende ikke at skulle være noget for mange børn på én gang.
- Vil gerne være med til at gøre en forskel for et barn.
- Ser det som en mulighed for at blive klogere på uddannelsesvalg og det at arbejde med børn.

Når de frivillige har været i venskaberne i et stykke tid, oplever de flere former for udbytte af relationen. De oplever at have fået en ny ven eller mindre søskende, som de nyder at bruge tid sammen med. Det går igen i fortællingerne, at de bare nyder at hygge sig sammen. Det beskrives som **en særlig form for hygge, som er unik for samværet med børn**, og som de ikke oplever på samme måde med deres jævnaldrende. De frivillige peger også på, at venskabet kan give dem et **indblik i en anden slags opvækst** end den, de selv har haft, hvilket kan give en følelse af taknemmelighed overfor egen tilværelse. Endeligt oplever de frivillige det som **givende at gøre noget godt for andre**.

Ifølge Børns Voksenvenner er det de samme motivationsformer og oplevelser af udbytte, de kender til fra de øvrige frivillige. De frivillige i storebror/storesøster-indsatsen ser altså ikke ud til at adskille sig på disse områder.

4.2 Behov for støtte i venskabet

Både forældre og frivillige fremhæver, at de **har oplevet matchningprocessen som god og grundig**, hvilket har reduceret deres behov for støtte. Begge grupper giver udtryk for, at **de har fået den støtte, de har haft brug for** fra Børns Voksenvenner.

For de frivillige har det særligt handlet om:

Behovet for støtte har været forskelligt på tværs af de interviewede frivillige. Fælles for dem er dog, at de oplever, at de kan henvende sig til Børns Voksenvenner, hvis der er behov for det, og at de **sætter pris på de opfølgende opkald**, som Børns Voksenvenner gennemfører det første år, efter at venskabet er blevet etableret.

Nogle frivillige fortæller om udfordringer med forældre undervejs, som har været svære for dem at takle. Børns Voksenvenner har tilbudt at tage en snak med forældrene om udfordringen, hvilket de frivillige i disse tilfælde har takket nej til. De har følt, at det ville være bedst selv at tage snakken, men har dog ikke fået det gjort. Det vidner om, at **det kan føles sårbart at bringe udfordringer op i relationen med forældrene**. De frivillige påpeger dog selv, at der ikke er andet, Børns Voksenvenner kunne have gjort for at støtte dem i denne slags situationer.

Netværksmøder

Disse møder er et forum, hvor de frivillige mødes og får sparring på dilemmaer eller udfordringer i venskaberne og giver gode råd ud fra egne erfaringer. Som udgangspunkt er det obligatorisk, at de frivillige deltager det første år i venskabet. Formatet for netværksmøder varierer mellem regioner og lokalforeninger, og der er fx forskel på, om det er en medarbejder eller en frivillig, der faciliterer mødet.

Netværksmøderne **opleves som givende af langt de fleste af de frivillige**, vi har interviewet. Der er dog nogle frivillige, der fortæller, at det kan være svært at høre andre fortælle om, hvor godt det går i de andres venskaber, hvis man selv har udfordringer i sit eget.

Ud fra vores observationer står netværksmøderne frem som **en brugbar støtteaktivitet** til at få de frivillige godt på plads i venskabet med barnet og dialogen med forældrene. Møderne kan hjælpe de frivillige til at finde en ro i, at de udfordringer, de oplever, ofte er set i mange venskaber før deres, og at der er gode råd til, hvordan de kan komme videre.

Det er vores indtryk, at man med fordel kan arbejde med at skabe **flere og mere diverse deltagelsesmuligheder** ved netværksmøderne, så de frivillige fx bringes endnu bedre i spil i samspil med hinanden fremfor med facilitatoren. Der er også et potentiale ved ikke kun at nå omkring udfordringer i venskaberne, men også spørge ind til de frivilliges erfaringer med, hvad der virker i venskaberne. Det kan give frivillige med velfungerende venskaber større lyst til at dele erfaringer og inspirere andre frivillige.

Det er vores indtryk, at facilitatorerne af netværksmøderne har en masse viden, som kan være nyttig for Børns Voksenvenner. Det kan dels være viden, der knytter sig til specifikke venskaber, dels viden, som har en mere generel karakter, fx opmærksomhedspunkter til nye frivillige. Der er dog en vis afhængighed af, at facilitatorerne husker at notere ned efter møderne og dele deres viden – og det sker ikke altid. Her er altså potentiale for at prøve at udvikle en mere systematisk praksis, som både medarbejdere og frivillige kan se sig selv i.

5 KAPACITETSOPBYGGENDE AKTIVITETER

Som beskrevet i indledningen, har vi i den sidste del af undersøgelsen fokuseret på at gennemføre kapacitetsopbyggende aktiviteter, som kan styrke Børns Voksenvenners arbejde med at indsamle og anvende forskellige typer af data til at styrke deres arbejde. Aktiviteterne spiller ind i overvejelser og udviklingsinitiativer, som i længere tid har været på tegnebrættet hos Børns Voksenvenner. Men denne undersøgelse har været en anledning til at få faglig sparring og løftet nogle af de konkrete opgaver og har således været aktiviteter, der har positiv indvirkning på Børns Voksenvenners arbejde på tværs af indsatser.

5.1 Brug af SMS som kommunikationsform

Den første aktivitet havde fokus på at afsøge potentialer i at kommunikere med frivillige og forældre via SMS. Ønsket om at anvende denne direkte og mere uformelle kommunikationsform har eksisteret i nogen tid, men det er blevet forstærket af storebror/storesøster-indsatsen, hvor de frivillige er en yngre målgruppe. Derudover havde Pluss i forbindelse med indsamlingen af data gjort sig nogle erfaringer med at kommunikere med venneparrene via SMS, hvilket Børns Voksenvenner var nysgerrige efter at høre mere om.

Vi afholdt derfor en workshop, hvor vi drøftede muligheder for at bruge SMS til at skabe en mere uformel og dynamisk kommunikationsramme, som kan styrke relationen til frivillige og forældre, samt prioritere tid og kræfter, hvor behovet er størst.

Workshoppen dannede ramme for drøftelser af fordele og ulemper ved forskellige kommunikationsformer ud fra generelle overvejelser og specifikke erfaringer fra Pluss' kommunikation med vennepar. Undervejs opstod forslag til konkrete former for kommunikation via SMS, som Børns Voksenvenner kan arbejde videre med fremadrettet, herunder bl.a. SMS-kampagner, kommunikation til frivillige og forældre på ventelister og notifikationer ved hjemmebesøg.

Pluss har som opsamling på dagen udarbejdet et notat, som beskriver muligheder og opmærksomhedspunkter for Børns Voksenvenners videre arbejde med kommunikation via SMS. Notatet er vedlagt som bilag 2 til denne rapport. På nuværende tidspunkt er Børns Voksenvenner ved at udvikle et modul til deres Vennebase, som kan udsende og modtage SMS'er, der logges direkte i databasen. Næste skridt er at afsøge mulighederne for at lave tovejskommunikation via SMS.

5.2 Overblik over data i Børns Voksenvenner

Næste skridt i de kapacitetsopbyggende aktiviteter var at lave en kortlægning over, hvilke data Børns Voksenvenner allerede indsamler, og hvilke spørgsmål de bidrager til at belyse. Formålet var dels at afdække, om der er data, som i endnu højere grad kan bringes i spil, dels at belyse, om der er vigtige "videnshuller", som organisationen med fordel kunne arbejde på at belyse bedre.

Kortlægningen er primært baseret på Vennebasen, som er den helt centrale database for Børns Voksenvenner. Men den indeholder også input fra bl.a. evalueringer og håndbogen for frivillige matchere. Resultaterne fra kortlægningen har ikke været overraskende for Børns Voksenvenner, men den har givet et samlet perspektiv på styrker, udfordringer og muligheder knyttet til den eksisterende praksis.

Herunder opsummeres kortlægningens vigtigste pointer:

1. Data indsamles via ansøgningskemaer, telefonsamtaler samt interviews og observationer ifm. hjemmebesøg. Derudover noteres i nogle tilfælde oplysninger fra netværksmøder.
2. Hvis man betragter venskaberne som en form for livscyklus med en ansøgning, godkendelse, matching, første år, følgende år og afslutning, så har Børns Voksenvenner primært viden om de første tre trin, mens viden om de øvrige trin er langt mere sporadisk.
3. Den indsamlede viden om de tre første trin fremstår systematisk og detaljeret. Der er fx gengivet ret præcise og detaljerede iagttagelser fra hjemmebesøg og matchbesøg.
4. Det fremstår som om, at der systematisk indsamles data fra opfølgningssamtaler med frivillige og forældre det første år, men derefter noteres der i mindre grad data om venskaberne. Data fra opfølgningssamtalerne er i nogle tilfælde ret detaljerede og kan bruges til at give et indblik i venskaberne og børnenes udbytte. I det nuværende setup er det dog primært muligt at se på det enkelte venskab og ikke på tværs af venskaber.
5. Børns Voksenvenner har ikke et fuldstændigt overblik over, hvor mange venskaber der er aktive, når det første år er gået. Så længe andet ikke vides, betragter Børns Voksenvenner et venskab som aktivt. Det opleves dog en gang imellem, at der er gået tid, fra et venskab ophører, og til Børns Voksenvenner får viden om det, fordi frivillige og forældre af den ene eller anden grund undlader at orientere foreningen om det.
6. Der er en uens procedure for, hvilken viden fra netværksmøder der noteres i Vennebasen og hvordan.
7. Børns Voksenvenner har mange data, som giver indblik i organisationens aktivitetsniveau. Det gælder fx antal kurser, antal besøg og antal match.
8. Trygfondens Børneforskningscenter gennemfører en registerundersøgelse af den langsigtede betydning af at have en voksenven. Det er en mangeårig og grundig undersøgelse og nogle analyser, som Børns Voksenvenner ser frem til at kunne gøre brug af.

Kortlægningen af de mange data hos Børns Voksenvenner munder ud i tre opmærksomhedspunkter:

- Der er et potentiale i yderligere at lave analyser på tværs af data fra Vennebasen, som fx kan belyse udbytte, udfordringer mv.
- Etablere system for løbende temperatur- og effektmåling i venskaberne, som rækker ud over det første år.
- Overveje, om der mere systematisk kan indsamles og anvendes data fra netværksmøderne, uden det bliver en uoverkommelig opgave for de frivillige facilitatorer.

5.3 Temperatur- og effektmåling i venskaberne

Børns Voksenvenner har længe haft et ønske om at kunne måle på, hvordan det går i venskaberne og at kunne sige noget om effekten for børnene. Formålet er dels at kunne monitorere organisationens arbejde, dels udadtil at kunne belyse den værdi, indsatsen medfører.

Vi har som en af de kapacitetsopbyggende aktiviteter taget hul på dette arbejde og ved en workshop drøftet rammer og behov, samt arbejdet med formulering af konkrete spørgsmål. Det har ført til udvikling af et system for temperatur- og effektmåling, der består af følgende elementer:

- Udsendelse af spørgeskemaer til børn, frivillige og forældre to gange årligt.
- Der er udviklet forskellige spørgeskemaer til hhv. børn på 6-11 år, børn på 11-16 år, frivillige, forældre og familieeven-programmet.
- Spørgeskemaet til børn udsendes via forældrene.
- Børn spørges om, hvordan de oplever venskabet, og hvad de får ud af at have en voksenven.

- Frivillige og forældre spørges om, hvorvidt der stadig er et aktivt venskab, hvordan de oplever venskabet, effekten for barnet, deres eget udbytte, og om de oplever at få den nødvendige støtte fra Børns Voksenvenner. Derudover arbejder vi med at etablere et felt, hvor de kan angive, hvis de ønsker opfølgning, og et andet felt, hvor de kan angive, hvorfor venskabet evt. er ophørt.

Spørgeskemaerne er p.t. ved at blive klargjort til pilottest på målgrupperne, og Børns Voksenvenner er ved at undersøge mulighederne for at udsende dem via Vennebasen. Spørgeskemaet i sin nuværende form er vedlagt som bilag 3.

5.4 Inspirationsmateriale til netværksmøder

Vores observationer på netværksmøder her ledt til overvejelser om, hvorvidt man kan gøre endnu mere for at styrke faciliteringen af møderne. Vi har derfor aftalt, at Pluss udarbejder et inspirationsmateriale, som kan give nye ideer til rammesætning, samtaleform og emner.

Inspirationsmaterialet indeholder generelle overvejelser og gode råd om facilitering, som kan understøtte, at alle frivillige oplever gode deltagelsesmuligheder og en god samtale frivillige imellem.

Herefter følger tre eksempler og procesbeskrivelser:

- Det første eksempel er udsprunget af de frivilliges motivation og et ønske om at gøre en forskel, hvilket kan være svært at få øje på, når man står midt i venskabet. Her foreslår vi en øvelse omkring udvikling af journey maps for venskabet, så de frivillige kan hjælpe hinanden med at få øje på den udvikling, der finder sted.
- Det andet eksempel har til formål at skubbe lidt til den praksis, hvor der primært er fokus på udfordringer i venskaberne. Her inspirerer vi til også at dele de gode erfaringer, positive historier og tale om, hvad der virker.
- Det tredje eksempel kan give inspiration til, hvordan arrangørerne kan arbejde med et konkret tema på netværksmøder. Det kan være et tema fra godkendelseskurset for frivillige, som med fordel kan genbesøges, fx forældresamarbejde eller et tema, som rører sig i tiden, som fx børn og unges skærmbrug.

Inspirationsmaterialet har et relativt kort format og består af fire dele, som kan anvendes uafhængigt af hinanden og løbende ændres af Børns Voksenvenner, så det passer til organisationens aktuelle behov. Det er hensigten, at de udsendes via nyhedsbreve til de frivillige. Inspirationsmaterialet er vedlagt som bilag 4.

OM PLUSS

Siden 2001 har vi bistået virksomheder, organisationer og samfundsinstitutioner i at udvikle og realisere deres potentialer. Det sker via udvikling af governance, strategi, ledelse og organisation, samt ved at skabe overblik, beslutningsgrundlag og læring gennem strategiske analyser og evalueringer. I vores adfærd og tænkning styres vi af tre værdier: Værdiskabelse, fairness og troværdighed. Konsulenterne arbejder over hele landet ud fra vores kontorer i Aarhus og København.

Pluss.